

TEZAUŢ LITURGIC
30 NOIEMBRIE
SF.IUSTIN POPOVICI

VIATĂ
SF.APOSTOL
ANDREI

BELGRAD, 1977

Архимандрит ЈУСТИН Поповић

ЖИТИЈА СВЕТИХ

30. НОВЕМБАР

ПОДВИЗИ И СТРАДАЊА СВЕТОГ АПОСТОЛА АНДРЕЈА ПРВОЗВАНОГ

СВЕТИ Андреј Првозвани, апостол Христов, син једног Јеврејина по имену Јоне, а брат светог врховног апостола Петра, бејаше из града Витсаиде.[1] Презирући таштину овога света, и претпостављајући девство браку, Андреј се не хте женити, него чувши да свети Јован Претеча проповеда на Јордану покајање, остави све, оде к њему, и постаде његов ученик. Затим када свети Претеча, указујући на Исуса Христа, рече: „Гле, јагње Божије!“ (Јн. 1, 36) свети Андреј заједно са другим Претечиним учеником, кога сматрају за светог евангелиста Јована, остави Крститеља и следова Христу. Он нађе брата свог Симона (Петра), и рече му: „Ми нађосмо Месију – Христа“, и доведе га к Исусу (Јн. 1, 41-42). После тога када он с Петром ловљаше рибу покрај мора Галилејског, и Исус их позва говорећи: „Хајдете за мном, и учинићу вас ловцима људи“, тада Андреј на позив Господњи одмах остави мреже и са својим братом Петром оде за Христом (Мт. 4, 18-20). Андреј би назван

Првозвани, зато што је пре свих Апостола постао следбеник и ученик Исуса Христа. А када после Господњег страдања, васкрсења и вазнесења свети Андреј прими, као и остали Апостоли, Духа Светога сишавшег на њега у виду огњеног језика, и када се коцком одређиваху земље, њему падоше земље: Витинија[2] и

Пропонтида[3] са Халкидоном[4] и Византијом,[5] Тракија[6] и Македонија, које се простиру до самог Црног Мора и Дунава, а такође и

Тесалија,[7] Елада,[8] Ахаја,[9] Аминтин,[10] Трапезунт,[11] Ираклија[12] и Амастрида.[13]

Ове покрајине и градове свети Андреј пропутова проповедајући Христа, и у сваком граду претрпе многе невоље и страдања; укрепљаван свемоћном помоћу Христовом, он с насладом трпљаше све муке за Христа. Но нарочито у граду, званом Синоп[14] он доживе силне муке: тамо га на земљу бацаху, за руке и ноге вуцијаху, моткама га бијаху, камење на њега бацаху, прсте и зубе му чупаху; но он, благодаћу Спаса и Учитеља свог би одмах исцељен од рана, и показа се опет читав и здрав.

Отишавши одатле, он прохођаше друге крајине: Неокесарију,[15] Самосат,[16] Алану,[17] постојбину Абаска,[18] завичај Зига,[19] покрајину Босфорица.[20] Затим он отпутова у Тракијски

град Византију,[21] где он први проповеда Христа и, научивши многе, постави презвитере Цркве: за епископа Византије он рукоположи Стахија, кога свети апостол Павле опомиње у посланици Римљанима (Рм. 16, 9). Сам пак он, носећи у благовешћењу Христовом апостолске подвиге и страдања, обилажаше Понт,[22] Црноморско приморје, Скитију[23] и Херсоните.[24] По промислу Божјем он дође и до реке Дњепра,[25] у Руској земљи,[26] и зауставивши се код Кијевских гора[27] он преноћи. А изјутра уставши од сна он рече својим ученицима: Видите ли ове горе? Верујте ми, на њима ће засијати велика благодат Божија, и биће овде велики град, и Господ ће многе цркве подигнути ту, и светим крштењем просветити сву земљу Руску“.

Узишавши на горе, свети апостол их благослови и пободе крст, предсказујући да ће народ који живи ту примити веру од његовог апостолског престола, основаног у Византији.[28] Прошавши и горње градове руске, где се сада налази велики Новгород,[29] а посетивши још и Рим,[30] он се врати у грчку крајину Епир, и поново дође у Тракију, утврђујући хришћане и постављајући им епископе и учитеље.

Пролазећи многе земље, свети апостол Андреј стиже на Пелопонез,[31] и ушавши у Ахајски

град, звани Патре,[32] он се заустави код неког честитог човека, по имену Сосија. Он тешко болесног Сосија подиже са болесничког одра и оздрави га, и после тога обрати ка Христу сав тај град Патре. У то време поверова у Христа и жена царског намесника, антипата Егеата по имену Максимила, ослободивши се тешких окова болести и добивши брзо исцељење. И мудри Стратоклије, брат антипатов, и многи други разноврсни болесници оздравише полагањем руку на њих од стране светог апостола.

Због тога антипата Егеата обузе страховит бес и он, ухвативши светог апостола, распе га на крсту, о чему презвитери и ђакони земље Ахаје написаше овако:

„Ми, сви презвитери и ђакони Цркава Ахаје, пишемо о страдању светог апостола Андреја, које својим очима видесмо, свима Црквама што су на истоку и западу, на северу и југу. Мир вама и свима који верују у Јединога Бога, у Тројици савршенога: истинитога Оца нерођенога, истинитога Сина рођенога, истинитога Духа Светога који исходи од Оца и почива на Сину. Тој се вери ми научисмо од светог Андреја, апостола Исуса Христа, чије страдање, које ми лично посматрасмо, ево и описујемо.

„Антипат Егеат, дошавши у град Патре, поче приморавати верујуће у Христа да идолима принесу жртве. Свети Андреј, ступивши пред њега, рече: Ти, судијо људи, требало је да познаш свога Судију који је на небу, и познавши Га да Му се поклониш, и поклонивши се истинитоме Богу, да се одвратиш од лажних богова. – Егеат му рече: Јеси ли ти тај Андреј који руши храмове богова и приволева људе на ту мађионичарску веру која се недавно појавила, а коју римски цареви наредише да се истреби? – Свети апостол одговори: Римски цареви још нису познали то, да је Син Божји, дошавши ради спасења рода људског, јасно показао да ти идоли не само нису богови него су нечисти бесови, и непријатељи роду људском, који уче људе да разгневљују Бога и да Га одвраћају од себе, да их Он не би слушао. А кад се разгневљени Бог одврати од људи, онда их беси поробљују себи, и обмањују их дотле док душе њихове не изађу из тела обнажене,^[33] не носећи са собом ништа друго осим грехова својих. – Егеат рече: Када те бабске и штуре речи ваш Исус проповедаше, Јевреји Га на крст распеше. – Свети Андреј одговори: О, када би ти пожелео да познаш силу крста! како Саздатељ рода људског, из љубави Своје према нама добровољно претрпе крст, јер Он и време

страдања Свог знађаше, и тридневнo васкрсење Своје прорече, и на последњој вечери седећи с нама обавести нас о Своме издајнику, казујући будућност као прошлост, и добровољно отиде на оно место, на коме имађаше бити предан у руке Јеврејима.

„Чудим се теби, човеку мудром, рече Егеат, да ти последујеш Ономе, за кога признајеш да је био распет на крсту, свеједно на који начин, добровољно или невољно. – Свети апостол одговори: Велика је тајна светoга крста; и ако хоћеш да је чујеш, ја ћу ти је казати. – Егеат узврати: То није тајна него казна за злочинце. – Свети Андреј одговори: Та казна је тајна људског обновљења, само изволи да ме стрпљиво саслушаш. – Саслушаћу те стрпљиво, рече царски намесник; али ако не урадиш оно што ти наређујем, ти ћеш ту исту тајну крста искусити на себи. – Апостол на то одговори: Када бих се бојао крсне смрти, онда ја никада не бих славио крст. – Намесник узврати: Као што по безумљу свом хвалиш крст, тако се по дрскости својој не бојиш смрти. – Свети апостол одговори: Не бојим се смрти не по дрскости него по вери, јер смрт преподобних[34] је драгоценa, а смрт грешника је љута. Стога хоћу да саслушаш што ти будем рекао о тајни крста; и да познавши истину поверујеш; и да поверовавши нађеш душу своју.

– Егеат на то рече: Налази се оно што је изгубљено, што је пропало. Зар је душа моја пропала, те ти налажеш да је пронађем вером, не знам каквом? – Свети Андреј одговори: То је оно чему се ти имаш научити од мене; ја ћу ти показати у чему је погибао душа људских, да би ти могао познати спасење њихово, извршено крстом. Први човек је увео смрт дрветом преступа, и требало је роду људском да дрветом страдања смрт буде уништена. И као што први човек, који дрветом преступа уведе смрт, беше саздан од чисте земље, тако је било потребно да се од чисте Дјеве роди Христос, савршени човек, уједно и Син Божји, који је саздао првога човека, да би Он обновио вечни живот, изгубљен од свих људи; и као што први човек сагреши раширивши ка дрвету познања добра и зла руке, тако је било потребно за спасење људи да Син Божји рашири на крсту руке Своје због неуздрживости руку људских, и због слатке хране од забрањеног дрвета окуси горку жуч; и да Он, узевши на Себе смрт нашу, подари нам Своју бесмртност.

„Егеат рече на то: Те речи ти причај онима који ће те послушати. Но ако ти не послушаш моје наређење, и ако не хтеднеш принети жртву боговима, ја ћу те прво моткама тући, па ћу те онда распети на крст који ти хвалиш. – Свети

апостол одговори: Ја сваки дан приносим Јединоме, Истинитоме и Свемогућноме Богу не дим ваших кађења, не месо воловско, не крв јарчију, него пречисто Јагње које је принело Себе на жртву на олтару крсном. Сви верујући људи причешћују се Пречистим Телом Његовим и пију Крв Његову; ипак ово Јагње пребива читаво и живо, иако се истински кође; и сви истински једу Тело Његово и пију Крв Његову, па ипак, као што кажем, Оно свагда пребива читаво и пречисто и живо.

„Егеат упита: Како то може бити? – Свети Андреј одговори: Ако хоћеш да дознаш, ти постани ученик, да би научио оно о чему питаш. – Егеат на то рече: Ја ћу то учење изнудити од тебе мукама. – Свети апостол одговори: Чудим се да ти, мудар, говориш бесмислице, јер да ли можеш, подвргавајући ме мукама, сазнати од мене тајне Божије? Ти си чуо о тајни крста, чуо си и о тајни жртве. Ако поверујеш да Христос Син Божји, распет од Јевреја, јесте истинити Бог, онда ћу ти ја објаснити како Он, ма да убијен, живи, и како Он, иако принесен на жртву и једен, пребива читав у Царству Своме. – Егеат на то примети: Ако је Он убијен, и од људи једен, онда како Он може бити жив и читав. – Свети Андреј одговори: Ако будеш веровао свим срцем својим, онда ћеш моћи сазнати тајну ову;

а ако не поверујеш, онда никад нећеш познати тајну ову.

„Тада царски намесник Егеат, разгневивши се, нареди да апостола вргну у тамницу. Када светитељ би вргнут у тамницу, к њему се из целе те земље слеже многи народ, са намером да убију Егеата а светог апостола ослободе из тамнице. Но свети апостол их задржа, саветујући им и говорећи им: Не претварајте мир Господа нашег Исуса Христа у ђаволски метеж: јер Господ наш, предат на смрт, показа свако трпљење, не противречаше, не вапијаше, нити се чу глас Његов на улицама. Стога ћутите и ви, и будите мирни. Не само не стварајте препреке моме мучеништву, него се и сами, као добри подвижници и војници Христови, спремајте да трпељиво поднесете на телу свом свемогућа мучења и ране. Јер ако се треба бојати мука, онда се треба бојати оних који немају краја,^[35] а застрашивања људска и претње слични су диму, изненада се појављују и ишчезавају. И ако се имамо бојати страдања, онда се треба бојати оних која почињу тако да никада им не буде краја. Јер временска страдања, ако су мала, лако се подносе; ако су пак велика, онда, изгнавши брзо душу из тела, сама се завршавају. Но љута су она страдања која су вечна, тамо где је плач непрестани, и

јаук, и ридање, и бесконачне муке. Зато будите готови на то, да временским мукама пређете к вечној радости, где ћете се веселити, свагда цветати и свагда царствовати са Христом.

„Тако поучавајући људе, свети Андреј проведе сву ноћ. Изјутра пак царски намесник Егеат седе на судишту; и пославши по светог Андреја изведе га преда се, и упита: Јеси ли решио да оставиш безумље и да не проповедаш Христа, да би се могао веселити с нама у овом животу? Јер велико је то безумље ићи добровољно на муке и огањ. – Свети Андреј одговори: Ја ћу се моћи веселити с тобом, када ти поверујеш у Христа и одбациш идоле; јер Христос ме посла у ову земљу, у којој Му стекох не мало људи. – Егеат рече: Ја те приморавам да принесеш жртве зато, да би обманути тобом напустили твоје бесмислено учење и принели боговима угодне жртве, јер нема у Ахаји града у коме нису опустели храмови богова. Стога сада треба да се поштовање богова обнови преко тебе, да би оне које си ти разгњевио, ти и умолио, те да би и ти пребивао у пријатељској љубави с нама. Ако не, онда ћеш за срамоћење богова примити разне муке и бићеш распет на крсту који ти величаш. „На то одговори свети Андреј: Чуј, сине смрти, и сламо припремљена за огањ вечни! послушај мене, слугу Господњег и апостола Исус

Христовог! до овог тренутка ја разговарах с тобом кротко, желећи да те научим светој вери, да би ти, као разуман човек, познао истину и, одбацивши идоле, поклонио се живећем на небесима Богу. Али пошто ти остајеш у своме сраму и сматраш да се ја бојим твојих мучења, онда измисли најстрашнија мучења за мене, јер ћу ја утолико милији бити Цару моме уколико теже муке претрпим за Њега.

„Тада царски намесник Егеат нареди да светог Андреја повале и бију. И када се седам пута изменише по тројица оних који га бијаху, свети апостол би подигнут и приведен к судији Егеату. Судија му рече: Послушај ме, Андреје, и не проливај узалудно крв своју; јер ако ме не послушаш, распећу те на крст. – Свети Андреј одговори: Ја сам слуга крста Христовог, и желим крсну смрт. Ти пак можеш избећи вечне муке, ако, испитавши моје трпљење, поверујеш у Христа; јер мене више боли твоја вечна погибао него моја страдања: моја страдања окончаће се за један или, највише, два дана, а твоје муке и после хиљаду година неће имати краја. Стога не умножавај себи муке и не запаљуј себи вечни огањ.

„Разгневљен, Егеат нареди да светог Андреја распну на крст, привезавши му руке и ноге: јер не шћаше Егеат да га клинцима прикује, да не

би апостада брзо умро, него да би се привезан мучио што више. А кад мучитељеве слуге вођаху светог Андреја на распеће, стече се народ вичући: Шта сагреши човек праведни и пријатељ Божји? зашто га воде на распеће? – А свети Андреј мољаше народ да му не ометају страдање. И весело иђаше на муке, не престајући учити народ. А када се приближи месту на коме је имао бити распет, он издалека угледавши крст спремљен за њега, кликну громким гласом:

„Радуј се, Крсте, телом Христовим освећени, и удовима Његовим као бисером украшени! Док Господ не би распет на теби, ти бејаше страшан људима, а сада си мио и са жељом приман, јер верници знају какво ти весеље садржиш у себи, и каква је награда спремљена за тебе. Стога неустрашиво и с радошћу идем к теби, а ти ме с весељем прими, јер сам ученик Онога који је висио на теби. Прими ме, пошто сам те свагда волео и жудео да га загрлим, о добри Крсте, ти си од тела Господњег стекао красоту и благољепије; одавно за тобом чезнем, усрдно те љубим, непрестано те иштем. И једва те ево нађох, спремљеног по жељи срца мог. Хајде, узми ме од људи и предај ме Учитељу моме, да би ме тобом примио Онај који ме је искупио тобом“.

„Говорећи то, он скиде одело са себе и даваше га мучитељима. Они га подигоше на крст, привезавши му конопцима руке и ноге, распеше и обесише. Око њега стајаше много народа, око двадесет хиљада душа; међу њима беше и брат Егеатов Стратоклије, који заједно с народом викаше: Неправедно страда овај свети човек! – А свети Андрејв укрепљаваше хришћане и саветоваше им да трпе временска мучења, учећи их да је свако мучење ништа према награди која се добија за њега.

„Потом сав народ јурну к дому Егеатову, вичући и говорећи: Не треба тако да страда човек свет, честит, учитељ добар, благ, кротак и мудар, него га треба скинути с крста, јер он, други дан висећи на крсту, не престаје учити правди. – Тада Егеат, побојавши се народа, одмах похита с њима да апостола Андреја скине с крста. А свети Андреј, угледавши Егеата, рече: Зашто си дошао, Егеате? Ако хоћеш да поверујеш у Христа, теби ће се, као што ти обећах, отворити врата благодати. Ако си пак дошао само ради тога да ме скинеш с крста, онда ја не желим, док сам жив, да будем скинут с крста: јер ја већ видим мога Цара, већ Му се поклањам, већ стојим пред Њим, но због тебе патим, јер тебе очекује припремљена ти вечна погибија. Стога се побрини о себи док можеш, да ти се не прохте

почети онда када ти то буде немогуће. Када слуге шћаху да га одвежу од крста, они га се не могаху дотаћи; но и многи други људи, једни за другима, покушаваху да га одвежу, али не могоше, пошто им се руке умртвљиваху. После тога свети Андреј ускликну громким гласом: Господе Исусе Христе, не допусти да ме скину с крста, на коме висим ради имена Твог, него ме прими, Учитељу мој: Тебе заволах, Тебе познах, Тебе исповедам, Тебе видети желим, што јесам Тобом јесам. Господе Исусе Христе, прими у миру дух мој, јер већ је време да дођем к Теби и да гледам Тебе, за којим силно чезнем! Прими ме, Учитељу Благих, и учини да не будем скинут с крста пре но што Ти примиш дух мој! Када свети Андреј говораше ово, њега обасја светлост с неба као муња, на очиглед свију, и блисташе око њега тако да смртном оку људском беше немогуће гледати на њу. Та небеска светлост обасјаваше га око по сата. И када светлост отиде, свети апостол испусти дух, и отиде у светлосном блистању да предстане Господу. А високог рода жена Максимила, која вероваше у Христа и живљаше целомудрено и свето, дознавши да свети Андреј отиде ка Господу, скиде са великом чешћу тело његово, помаза га скупоченим мирисима, и положи га у свом гробу, у коме је и сама имала бити

сахрањена.

„Егеат пак, разгневљен на народ, мишљаше да му се освети и да јавно покажњава оне што устадоше на њега, а Максимилу шћаше да оптужи цару. Док он то смишљаше, изненада нападе на њега ђаво, и мучен ђаволом Егеат умре усред града. Када о томе обавестише његовог брата Стратоклија који вероваше у Христа, он нареди да га укопају, а сам не хте ништа узети од његовог имања, говорећи: Не дај ми, Господе мој Исусе Христе, да се дотакнем ма чега од блага мога брата, да се не бих оскврнавио грехом његовим, јер он, љубећи пролазно имање, усуди се убити апостола Господњег.

„То се догоди у последњи дан новембра, у Ахаји, у граду Патри, где се молитвама светог апостола дају људима многа добра све до данас. Страх захвати све, и не бејаше ниједнога који не би веровао у Спаса нашега Бога, који хоће да се сви људи спасу и приведу у познање истине, коме слава кроза све векове. Амин“.

Ево, све догде је опис страдања светог апостола Андреја, датог од презвитера и ђакона Ахајских. Након пак много година мошти овог светог апостола Андреја пренесе у Цариград мученик Артемије по наређењу великога цара Константина, и оне бише положене заједно са

светим евангелистом Луком и са светим Тимотејем, учеником светога апостола Павла, у пресветлом храму светих Апостола, унутар свештеног жртвеника.

Молитвама апостола Твога, Христе Боже, утврди у православљу вернике Своје, и спаси нас. Амин.

ПОХВАЛНА РЕЧ СВЕТОГ ЈОВАНА ЗЛАТОУСТА О СВЕТОМ АПОСТОЛУ АНДРЕЈУ ПРВОЗВАНОМ

ЈАКА је мрежа апостолског ловљења, диван спомен Андреја и дивно сећање на мрежу, коју он употреби за ловљење и за привлачење народа ка Христовој вери. Јер мрежа коју употребише ови бесмртни мртваци, никада не може бити прокинута забором. Не старе са временом она оруђа за ловљење која су направљена не људским занатом него благодаћу Божјом. Ма да сами рибари и отидоше од нас, ипак оруђа која они употребљаваху, или мрежа којом они обухватише сам свет, никада не оветшаше. Када они бацају и извлаче мрежу – невидљиви су, али се мреже њихове показују пуне. Не узеше они трску која трули од времена, ни ставише у воду ланене нити које сатруле од трајања. Не начинише они удицу коју рђа квари, ни ставише на удицу мамац којим би уловљавали рибе. Не

сеђаху они на камену који запљускује вода; не возаху се они у чамцу који разбија бура. Уловише они не рибе, твар неразумну, него као што је дивна уметност коју они употребише, тако и оруђа њихова беху нова и необична. Јер уместо трске они употребљавају проповед, уместо канапа – памћење, уместо удице – силу, уместо мамца – чудеса, уместо камена – небеса; помоћу тога они обављају такво ловљење; уместо чамца они имају олтар; уместо риба они уловљују и саме царе; уместо мрежа они распростиру Еванђеље; уместо занатлијске вештине они примењују Божанску благодат; уместо мора они управљају животом људским; уместо мреже они навикоше употребљавати крст као неку мрежу.

И ко је икада видео да мртви рибари уловљују живе људе као рибе? О, велике силе Распетог! О, ненадмашне красоте Божанске узвишености! О, превеликог апостолског добротворства! Ништа у животу не може бити такво као што је висина апостолске благодати. Људски живот видео је много заиста веома чудесних и надумних ствари: јер је видео проливену крв која вапије, и убиство које без језика говори, и природу која се из зависти поделила против себе, и брата који рођеноме брату смрт наноси, и врата смрти отворена завишћу. Видео је

људски живот ковчег Ноја непотопљен у време потопа света и погибије рода људског. Видео је он старца који се, по вери, наоружао против срца свог, тојест против сина, и као жртву приноси онога који не би убијен.[36] Видео је он благослов добијен крађом,[37] и борбу Саздатеља Бога са слугом.[38] Видео је он завист насталу међу браћом, и робовање које је привело царовању.[39] Видео је он престо припремљен сновима[40] и продавца брата глађу привучене.[41] Видео је он штап који чини чудеса,[42] и купину заливану огњем као росом.[43] Видео је он законодавца Мојсија где заповеда стихијама.[44] Видео је он воде, учињене тврде као камен, дубоко Море – обнажено, пут – изненада уготовљен,[45] и стуб од облака дању а стуб огњени ноћу, дат мноштву људи за вођу.[46] Видео је он палицу која процвета без земље.[47] Видео је он ману која се уместо хлеба шаље с неба.[48] Видео је он сунце, заустављено људском молитвом као неком уздом,[49] и зачеће пророка, измољено молитвама нероткиње.[50] Видео је он прегршт брашна, већу од житница, и крчаг уља, изобилнији од извора.[51] Видео је он огњена кола, ношена у ваздуху, и пророка узношенога на њима.[52] Видео је даље да кости мртвога постадоше лек за живот.[53]

Много таквих великих и чудесних ствари видео је живот људски. Али све те ствари прођоше као трава, и угаснуше као лампа када се сунце роди. Никада није било ништа такво, као што беху апостоли. Они, служитељи Бога Речи, имађаху заједницу са оваплоћеним Оним који као Бог нема обличја. Они последоваху Оном ходећем који је свуда присутан. Они сеђаху за трпезом заједно са Оним кога никакво место обухватити не може. Они слушаху глас Онога који је све створио речју. Они обухватише сами свет својим језиком као неком мрежом. Они својим путовањима обиђоше све крајеве земног шара. Они искоренише заблуде као кукољ, посекоше идолишта као неко трње, погубише идоле као дивље звери, прогнаше демоне као вукове. Они сакупише Цркву као неко стадо, сабраше православне као пшеницу. Они избацише јереси као пlevу; сасушише јеврејство као траву; јелинске кипове сажегоше огњем као неке шибљике. Они обрадише људску природу крстом као неким плугом, и посејаше реч Божију као семе неко. Најзад, сва деловања њихова засијаше као неке звезде. Због тога им Господ јасно рече: „Ви сте светлост свету“ (Мт. 5, 14). Јер човеку хришћанину исток је Онај који је рођен од Дјеве. Јутро је за њега Онај који постави почетак крштењу. Сијање му је благодат

распетого Христа. Зраци – они чудесни језици.[54] Дан – онај будући век. Подневно време – оно у коме Господ беше на самом крсту. Запад – борављење у гробу. Вече – она кратка смрт. Сијање сунца – васкрсење из мртвих. „Ви сте, рече, светлост свету“. Гледај те звезде, и запањи се сијањем њиховим. Стога, празновани данас Андреј, када нађе Господа свих, као неку ризницу опште светлости, он кликташе обраћајући се своме брату Петру: „Ми нађосмо Месију“ (Јн. 1, 41).

О, узвишености братске љубави! О, извртања поретка! – Андреј се после Петра родио у живот, а први приведе Петра к Еванђељу, и као улови га: „Ми нађосмо, рече, Месију“. Од радости то би речено; то би сједињена с весељем блавест због нађеног предмета. „Ми нађосмо, рече, ону ризницу: избегавај, Петре, убоштво обрезања, извуци се из рита Закона, збаци са себе јарам писаног, све то сматрај као ситнице, гледај на садашње као на сан, и згади се на Витсаиду као на неко худо и одбачено место. Остави мрежу као оруђе немаштине, чамац као чардак потопа, товљење рибе као занат подложен морској бури, рибе као робу стомакоугађања, народ Јеврејски као роптање на Бога, Кајафу као оца поквареног зборишта. Ми нађосмо Месију кога предсказаше Пророци, кога нам Закон објави својим учењем

као неком трубом. Ми нађосмо ризницу Закона. Бегај, Петре, од глади за писаним: ми нађосмо Месију, кога из давнине прасликоваху знамења, кога Михеј виде на престолу славе, кога Исаија гледаше на серафимима, кога Језекиљ виде на херувимима, кога Данило посматраше на облацима, кога Навуходоносор виде у оној пећи, кога Аврам прими у шатор, кога Јаков не отпусти пре но што доби благослов, коме Мојсије виде леђа, – Тога ми нађосмо, Беспочетног и јавившег се у последње дане. О, огромне ризнице, чије се благо исцрпсти не може! То су богатства која не подлеже законима вештаства; њихова природа не зна за почетак; њихов проналазак је новина. Ми нађосмо Месију, што значи: Христос. Много је христоса[55] али су сви они смртни: Авраам беше христос, али иструли у гробу; Исак такође беше христос, али кости његове леже у гробу; Јаков беше христос, али смрти подложен; и Мојсије беше христос, али у ком је месту погребен не знамо; слично томе и Давид беше христос. Но сви они постадоше плен смрти, заробљеници смрти. Једини Христос је истински по природи Бог, но који се из милосрђа Свог према људима роди од Дјеве и ове рибаре учини изворима Својих исцељења. Његова је моћ, царство, слава и поклоњење, са једносуштним Оцем и Светим Духом, сада и

свагда, и кроза све векове. Амин.

НАПОМЕНЕ:

[1] Витсаида – град на северозападној обали Тиверијадског Мора.

[2] Витинија – покрајина на обалама Црнога Мора и Босфора; главни градови: Бруса и Никомидија.

[3] Дуж обала Мраморнога Мора.

[4] Халкидон – град на Азијској обали Цариградског Мореуза.

[5] Византија – близу улаза у Цариградски Мореуз, на Европској страни. Од 330. године цар Константин Велики начинио овај град престоницом свога царства, и дао му своје име Константинопољ (= Цариград).

[6] Тракија – део Балканског Полуострва, северно од Македоније, Јегејског и Мраморног Мора.

[7] Тесалија – земља на западној обали Јегејског Мора; одвајала се на северу од Македоније ланцем Олимпијских гора.

[8] Елада – земља у јужном делу Балканског Полуострва, до Коринтског Залива; на западу граничила Јонским Морем, на југу Ахајом.

[9] Ахаја – покрајина крај јужне обале Коринтоког Залива, то јест на Пелопонезу.

[10] Овде се подразумева град Аминс, на јужној обали Црнога Мора, у покрајини Понт; сада

Самсун.

[11]Град у Понту, на јужној обали Црнога Мора, подоста источније од Аминса.

[12]Било је неколико градова са тим именом у разним крајевима. Овде је реч о Ираклији на јужној обали Црнога Мора, унеколико западније од Амастриде.

[13]Град у Пафлагонији, лежао на јужној обали Црнога Мора.

[14]Град у Пафлагонији, на јужној обали Црнога Мора.

[15]Град у Понту.

[16]Самосат – Сиријски град крај реке Еуфрата, у горњем току њеном.

[17]Алана – земља, насељена Сарматским народом истога имена, налазила се на данашњем северном Кавказу.

[18]Абаски – племе, живело на западу од Алама; назив данашње Абхазије води порекло делимично отуда.

[19]Зиги живели у приморју Црнога Мора, на северу од Абаска.

[20]Овде је реч о Босфорском царству, на данашњем Тавричком Полуострву (данас полуострво Крим).

[21]Тојест лађом је прешао преко Црнога Мора у Тракијски Босфор, где се находила Византија.

[22]За царовања Неронова Понт је претворен у

римску провинцију, и раздељен на три покрајине: Галатију, Полемонију и Кападокију.

[23]Скитија – земља која се налази делом на југу данашње Русије, делом око Каспијског Мора.

Тачне границе Скитије на северу и истоку биле су непознате у старини.

[24]Овде треба разумети народе који су насељавали Таврички Херсонез, данашњи Крим.

[25]Протиче на југ садашње Русије и увире у Црно Море.

[26]То је каснији назив, који је настао од словенског племена: Рус.

[27]Тојест пео се поред Дњепра до неког брдовитог места, на коме је потом поникао град Кијев.

[28]То се пророчанство испунило: Руси су примили крштење од Грка, и добили просвету од црквених учитеља, послатих им из Цариграда.

[29]Један од најстаријих градова руских, на реци Волхови.

[30]Рим – престоница старог царства Римског, и садашња престоница Италије.

[31]Некадашња Мореја, која се сједињује са Балканским Полуострвом Коринтским Земљоузом.

[32]Иначе Патрасград на улазу у Коринтски Залив на Пелопонезу.

[33]Тојест необучене у свете врлине и добра дела

њихова.

[34]Тојест људи праведних, људи који су угодили Богу.

[35]Тојест вечитих мука, оних у паклу.

[36]Реч је о подвигу вере Авраамове: приношење, по наређењу Божјем, сина Исака на жртву (1. Мојс. 22, 1-19).

[37]Мисли се на Исава и Јакова (1. Мојс. 27, 1-45).

[38]Реч о патријарху Јакову (1. Мојс. 32, 24-32).

[39]Мисли се на Јосифа и његову браћу (1. Мојс. 37, 4).

[40]Јосиф, по дару Божјем, тумачењем снова уздигао се до највишег положаја у царству (1. Мојс. 41, 1...).

[41]Браћа Јосифова долазила су из земље Хананске у Египту да купе хране (1. Мојс. 42, 1...).

[42]Штап Мојсија Боговидца чинио чудеса (2. Мојс. 4, 1-5).

[43]2. Мојс. 3, 1-8.

[44]Мисли се на казне Мисирске (2. Мојс. 7, 1. ...).

[45]Реч је о чудесном прелазу Јевреја преко Црвеног Мора (2. Мојс. 14, 1).

[46]2. Мојс. 13, 21-22.

[47]4. Мојс. 17, 1-8.

[48]Мојс. 16, 1-36.

[49]Исус Нав. 10, 11-15.

[50]Зачеће пророка Самуила; Самуил значи: „измоћен од Бога“; 1. Цар. 1, 1.

[51]У Сарептске удовице, по речи пророка Илије (3. Цар. 17, 10-16).

[52]Реч је о узнесењу на небо светог пророка Илије (4. Цар. 2, 1-12).

[53]Мисли се на васкрсење мртваца од додира са костима раније преминулог светог пророка Божјег Јелисеја.

[54]Тојест огњени језици који су се појавили над Апостолима у дан свете Педесетнице (Д. А. 2, 1-4).

[55]Реч „христос“ значи помазаник. Овде је она употребљена у том општем значењу свом: означава лице помазано, тј. призвано Богом на неку посебну и важну службу.

[56]Види опширно житије Св. Стефана Новог под 28. новембром.

